

**EMIL CIORAN IN THE MAGAZINE OF SCIENCE AND ART
EUROPE****EMIL CIORAN DANS LA REVUE DE SCIENCE ET D'ART EUROPE****EMIL CIORAN ÎN REVISTA DE ȘTIINȚĂ ȘI ARTĂ EUROPA****Virginia POPOVIĆ,**

Universitatea din Novi Sad,
Facultatea de Filosofie, Departamentul de Limba și Literatura Română,
Dr. Zorana Djindjica, nr. 2,
virginiapopovic@yahoo.com

Marina PUIA-BĂDESCU,

Universitatea din Novi Sad,
Facultatea de Filosofie, Departamentul de Limba și Literatura Română,
Dr. Zorana Djindjica, nr. 2,
puiabadescu@gmail.com

Abstract

The magazine Europe was founded on 2008 and, since its very first issue and up to the latest, released in 2014, it published a few texts, written in Serbian and Romanian, arising from research on the life and works of Emil Cioran. This article discusses the texts published in the magazine Europe, which emphasize the following fields of research: center and margins in the works of Cioran, Cioran and his relations with the Jews, the works of Cioran in the French language, as well as two interviews with and about Cioran. The importance of these texts resides in promoting the literature and ideas of Cioran in the Serbian literary space, especially since Serbian translations from the works of this great philosopher have multiplied of late.

Résumé

La revue Europe de Novi Sad est une revue culturelle qui est publié depuis 2008 quelques textes qui sont basés sur des recherches en Serbie et en Roumanie sur la vie et l'œuvre d'Emil Cioran. Nous allons parler de quelques données importantes mis en évidence dans ce texte: centre et périphérie dans le travail de Cioran, relation de Cioran avec les juifs, aspects du travail de Cioran en français et sur deux interviews avec lui et à propos de lui. Importance de ces textes est pour promouvoir davantage la littérature et les idées illustre des grandes et connus noms roumain in espace de la Serbie, également a faire savoir a large publique avec les nouvelles recherches sur le grand philosophe et écrivain Emil Cioran.

Rezumat

Revista Europa este înființată în 2008 și de la primul număr până la ultimul, apărut în anul 2014, a publicat câteva texte care reprezintă unele cercetări scrise în sârbă și română despre viața și opera lui Emil Cioran. În această lucrare vorbim despre textele publicate în revista Europa și care scot în evidență următoarele domenii de cercetare: centru și periferie în opera Cioran, despre Cioran și relațiile cu evreii, despre opera lui Cioran în franceză cât și două interviuri cu Cioran și despre Cioran. Importanța acestor texte este de a promova literatura și ideile lui Cioran în spațiul literar sârb, mai ales că în ultima vreme s-au înmulțit traducerea în sârbă ale acestui mare filozof.

Keywords: *the magazine Europe, Emil Cioran, research, interview*

Mots-clés: *la revue Europe, Emil Cioran, recherche, interview*

Cuvinte cheie: *revista Europa, Emil Cioran, cercetare, interviu*

În spațiul voivodinean, nevoia pentru sporirea mijloacelor de informare, mai ales pentru reviste de cultură și literatură, a apărut odată cu înflorirea literaturii pe aceste meleaguri, noile idei și valori au trebuit să devină accesibile unui număr cât mai mare de oameni care vor să cunoască cuvântul scris, să-și spună opiniile despre anumite lucrări scrise. Revista *Europa*, înființată la Novi Sad, conține rubricile ei permanente: Idei Europene, Filologie, Eseu, Interviu, Socio-umane, Poezie, Proză, Reflector-Reviste, Reflector-Cărți, Euromuzical, Arte vizuale și SMS știri, de la înființare, din anul 2008, în paginile revistei se acordă atenție deosebită personalităților de vârf ai culturii și literaturii române, cum sunt Emil Cioran, Mircea Eliade, Eugen Ionescu, etc. Începând cu numărul șapte, articolele se scriu în limbile de circulație mondială, păstrând o gamă largă de idei și teme din domeniul științelor socio-umane și al artelor, apropiindu-se de preferințele fiecărui cititor și oferindu-i date necesare pentru viitoarele sale cercetări. Revista *Europa* din Novi Sad a publicat, începând cu anul 2008, câteva texte care au la bază unele cercetări din Serbia și România în legătura cu viața și opera lui Emil Cioran. În textul de față vom vorbi despre unele date importante puse în evidență în aceste lucrări. Este vorba despre centru și periferie în opera lui Cioran, despre legătura lui Cioran cu evreii, despre unele particularități ale operei lui Cioran în franceză și despre două interviuri cu și despre Emil Cioran.

În această ordine de idei revista *Europa* publică cu permisul autoarei Branka Bogavac unele interviuri, printre care și unele cu Emil Cioran. Autoarea, trăind o vreme îndelungată la Paris, în calitate de director al Centrului Cultural Iugoslav, s-a întâlnit cu cei mai mari gânditori români¹, întâlniri care au rezultat cu un volum de interviuri separat, apărut în limba sârbă cu titlul *Razgovori sa Sioranom/ În dialog cu Emil Cioran*, (Editura Dereta, Belgrad, 2010). Acest interviu, tradus în românește și publicat în nr. 6 din 2010 al revistei de artă și știință *Europa* din Novi Sad, aduce unele date despre Emil Cioran, care în dialog cu acest gânditor aduce cititorului sârb o incursiune interesantă prin istorie, filosofie și metafizică, dar și prezentarea sa și a lumii din jurul său. În acest interviu Cioran spune că totul depinde de profunzimea convingerilor noastre, dacă suntem dispuși să acceptăm orice, în primul rând umilința, în numele cuvântului scris, cuvânt pus pe hârtie, trebuie pus mai presus decât orice, să se accepte toate eșecurile. În fragmentul de interviu *Emil Cioran. Mi-a fost deajuns să hulesc și universul și pe Dumnezeu*, publicat în revista *Europa*, Cioran răspunde la întrebări care ating marile probleme ale lumii și Universului. Astfel la întrebarea ce este Dumnezeu, Cioran a menționat că el este „cel din urmă hotărâre până la care omul poate ajunge cu mintea sa” (Bogavac 2010: 25). În acest sens Cioran consideră viața o aventură în care „dacă experiența noastră are miez sau nu”, nu are valoare în caz că ea este doar ceva intelectual (ibidem). Noi suntem conținutul interior și nimic nu depinde de latura exterioară a lucrurilor sau stărilor și nici de inteligență.. La fel Cioran afirmă că noi trăim în neant iar atunci când intrăm în posesia conținutului interior, acest neant va dispărea. Conținutul pentru Cioran înseamnă o „substanță care îl împlinește pe om”, care este puternică și trainică, care poate conduce și stăpâni pe om și fără care viața normală nu poate exista. În continuarea interviului cu Branka Bogavac, Cioran vorbește despre păcatul originar, despre Dostoievski și demoni și în acest sens atunci când vorbește despre misticism, Cioran relevă că pe el l-au fascinat misticismul și misticii și că el a parcurs drumul până la un anumit punct dar nu a atins punctul final al acestui misticism.

În interviul publicat în nr. 11 al revistei *Europa*, realizat de Ciprian Vălcan în dialog cu Liliana Herrera, este discutată prezența lui Cioran în America Latină, respectiv Columbia, în care L. Herrera menționează că opera lui Cioran este un stimulent și un antidot atât pentru „critica devotată a iluziei” (Herrera 2013: 28) cât și pentru umorul său fascinant. La fel, între anii 1983-1990 Herrera

---

¹ v. Branka Bogavac, *Razgovori u Parizu*, Kulturni Centar Bor, 2008.

a întreținut o corespondență cu Cioran despre care spune că Cioran s-a referit la opera sa și la imposibilitatea de a susține „o relație epistolară continuă” (ibidem). În prezent, Liliana Herrera, profesor universitar lucrează la câteva proiecte legate de opera lui Emil Cioran.

Un text scris de Mariana Dan și apărut în nr. 7/ 2011 în revista *Europa*, se intitulează *Centrul și periferia la Emil Cioran și Mircea Eliade* în care concepțiile de centru și periferie pot fi extinse la orice concepție asupra ‘realității’, încât autorarea, a cercetat relația dintre centru și periferie în concepția lui Emil Cioran, din două perspective, pe de o parte exilatul versus țara de origine și/sau țara de adopție și pe de cealaltă parte concepția lor despre viață, ca gânditori, în care din „ambele perspective [...] cer mai întâi căutarea unui centru și definirea acestuia în termenii propriului sistem de valori” (Dan 2011: 47). În acest sens, viziunea asupra vieții, urmărește să arate dacă relația lui cu țara natală este centrală sau periferică. Cioran, în acest context afirmă că există două feluri de gânditori, cei care gândesc idei și alții care gândesc despre ei înșiși, Cioran aparținând, după părerea sa în cea de-a doua categorie, pentru că „centrul”, pentru el, este propria sa viață, adevărul trăirii și al devenirii. După o prezentare a punctelor comune dintre Emil Cioran și Mircea Eliade (amândoi fiind mari gânditori și esești, filosofi, amândoi trecuți prin aceeași universitate, asistând la Litere și Filosofie prelegerile aceluiasi profesor, stabilindu-se amândoi la Paris au devenit importanți gânditori în plan internațional), autoarea Mariana Dan vorbind despre afirmația lui Cioran despre apartenența lui la mulțimea gânditorilor care gândesc despre ei înșiși, centrul fiind chiar el și propria sa viață. Cioran adoptează astfel un punct de vedere existențialist, în sensul în care existența precede esența, încercând prin concepțiile sale despre viață, să găsească un sens în propria lui existență/experiență subiectivă. Niciun filosof, după părerea lui Cioran nu a descoperit *răspunsul* la problemele majore ale umanității și, în consecință, centrul absolut, adevărul absolut /Dumnezeu nu e descoperit nicăieri. Cioran îi reproșează lui Bergson că a neglijat aspectul tragic al existenței și, fascinat de limbajul și stilul lui Heidegger, Cioran îi reproșează acestuia că încearcă să înșele prin formulări. Pentru Cioran doar muzica (Bach, Beethoven, Mozart etc.) este acceptabilă în căutarea adevărului. Cioran, cunoscător al paradoxelor logicii, capabil să demonstreze orice adevăr, apelând la metoda antilogosului, a preferat să-i citească pe mistici, experiența sfinților, sau Dostoievski.

Prima carte a lui Cioran îi stabilea deja stilul și punctual de vedere iar eseurile lui Cioran nu pot fi povestite din același motiv pentru care nu se poate povesti un poem, fiindcă el disprețuiește, ca și Nietzsche, orice sistem de gândire, sau omul ca sistem. Fără un astfel de sistem, textul lui Cioran este fragmentar și bazat, pe de o parte, pe inspirație și, pe de alta, pe repsingerea tuturor ‘adevărurilor’ acceptate ca adevăruri. El în opera sa mărturisește, respinge, contrazice propriile sale afirmații dar și provoacă. Mariana Dan afirmă că „centrul este, în viziunea lui Cioran, însuși adevărul trăirii, al *devenirii*, pe când scepticismul și disperarea sunt atitudini ce rezultă din căutarea adevărului – ceea ce reprezintă miezul tuturor textelor sale. Adevărul absolut /cunoașterea absolută este însăși căutarea” (Ibidem). La fel, în articol Mariana Dan vorbește despre scepticismul juvenil al lui Cioran din *Schimbarea la față a României* - volum de multe ori considerat de niște imagologi de mâna a doua ca model al exilatului care își mută centrul în țara de adopție și care ar trebui să fie citit în aceeași cheie: Cioran își neagă țara natală în aceeași măsură și cu aceeași pasiune cu care îl neagă și pe Dumnezeu, existența, omul, progresul, sentimentele fundamentale, toate valorile în care omul, această ființă de nimic, ar putea crede. De aceea, este greu de stabilit la Cioran o diferență clară între noțiunile de centru și periferie. Un răspuns la chestiunea despre ce este centru și ce este periferie se poate vedea și în *Drumul spre centru*, de Mircea Eliade, în care autorul spune: “călătoria spre ‘înțelepciune’ sau ‘libertate’ este călătoria spre Centrul ființei”. Această călătorie (un fel de “questă” a centrului) înseamnă, în termeni metafizici, ieșirea din devenire, din ‘viață’ și ‘istorie’ și pătrunderea într-o zonă sacră, în ‘centru’, în Realitatea absolută. Din totul ce afirmă Cioran, pentru el cosmosul este centrul adevărat și absolut cu care omul trebuie să se unească, după ce se condiționează din lumea materială.

Viața și opera lui Cioran reprezintă un fel de model de abstenență de ceea ce este aparent lumea ‘reală’, de dragul de a găsi adevărul unic și absolut. Totuși, oricât încearcă de mult, Cioran

nu poate atinge acea 're-uniune' decât într-o mică măsură, în rare momente de intuiție; de aceea rămâne într-o stare de disperare. Aceasta este starea care îi definește și motivează scrierile.

Un articol despre opera franceză a lui Cioran, semnat de Ciprian Vălcan intitulat *Câteva observații asupra operei franceze a lui Cioran* și publicat în nr. 6 al revistei *Europa* din Novi Sad, în care putem citi despre „o altă rețetă a lecturilor și surselor intelectuale privilegiate ale lui Cioran” (Vălcan 2010: 30) în care Cioran, influențat de autori francezi, a textelor gnostice și buddhiste pe care le-a răsfoit, i-au pus la dispoziție „un arsenal de argumente și idei care contribuie la cristalizarea noii sale imagini despre sine” (Ibidem), a unui „dezabuzat blestemat”, a celui „atins [...] de un rău imposibil de depășit” (Id.). Sub influența lui Nietzsche, Cioran prin cărțile sale scrise în franceză, mai precis prin *Tratat de descompunere* va contura portretul său de „sceptic radical” și un „perpetuu amant al îndoielii”. Vălcan vorbește despre opera lui Cioran din tinerețe unde exaltarea convulsivă a viului, a creației și a efortului este înlocuită „cu privirea dezabuzată a celui care ajunge să se considere scepticul de serviciu al Occidentului, maestrul damnat al dubiului, exorcistul tuturor certitudinilor și al tuturor convingerilor” (Id.). Scrierile franceze ale lui Cioran reprezintă o adevărată *Summa sceptica*, o transcriere cu accente fenomenologice a mecanismului abisal al îndoielii. Pentru Cioran “Creația e opera unei divinități malefice” iar imaginea lui despre lume, o lume lipsită de speranțe, sau a convingerii în binefacerile rațiunii, nostalgia nenăscutului, a stării de dinaintea creației, a paradisiacei condiții inițiale, preverbale și preconștiente, sunt prezente în opera franceză a lui Cioran, marcând o altă deosebire semnificativă față de volumele sale românești. Cioran din epoca de maturitate e un adept al ștergerii urmelor, al renunțării la iluzia eului, al extincției pasiunilor și al suprimării oricăror proiecte. Ciprian Vălcan în articol vorbește despre fiecare carte a lui Cioran scrisă în franceză: *Tratat de descompunere*, unde circularitatea modelului culturii imaginat de filosoful german Spengler, e înlocuită cu liniaritatea avansării spre catastrofă, eseurile *După istorie* și *Urgența catastrofei* unde repudiază în mod explicit concepția ciclică despre istorie, afirmând că istoria nu este „salvarea popoarelor prin intrarea lor definitivă în memoria umanității” (Vălcan 2010: 32). Vălcan a reușit ca prin prezentarea operei franceze a lui Cioran să descopere cititorului din afara României pesimismul apocaliptic al gândirii cioraniene care are ca rezultat nu doar o viziune sumbră asupra istoriei și a întregii alcătuirii a lumii ei și dimensiunea de moralist a lui Cioran, prin care se forțează macabru, parodicul și absurdul în prezentarea viciilor omenești, Cioran preferă situațiile psihologice neobișnuite, excentrice și chiar șocante. Ciprian Vălcan în acest articol vorbește despre semnificația fundamentală a iubirii în opera din tinerețe a lui Cioran când era implicat cu pasiune în elucidarea enigmei pe când în opera franceză, privirea lui se îndreaptă cu ironie asupra oricărui lucru contemplat, în cazul acesta asupra iubirii și asupra sexualității.

Numeroasele referințe la evrei sunt interesante și importante pentru înțelegerea evoluției lui Cioran de la ideologia de extremă dreaptă la repudierea oricărei aserviri ideologice. Ciprian Vălcan scrie în acest sens un articol în limba franceză despre Cioran și evrei pe care îl publică în numărul 11 al revistei *Europa* din Novi Sad. Vălcan vorbește despre numeroasele însemnări din „*Caiete*” din care reiese clar că Cioran vedea caracterul aberant, illogic și moralmente monstruos al antisemitismului. Complexă, contradictorie, surprinzătoare și pe alocuri profund semnificativă, ca și structura spirituală și psihologică a eseistului, apropierea sa de evrei și iudaism este plină de ambiguități și motivații obscure. Cioran mărturisește o intimă înrudire, cu caracter oarecum metafizic, cu destinul poporului evreu și al spiritualității sale. Imposibil de a fii mediocri, evreii sunt atrași mereu de extreme, pasionați și nerăbdători, mercantili și mistici, ceea ce determină pe Cioran să afirme că evreii par o linie supraomenească, de eroi fascinanți și totodată tragici, hotărâți să urmeze jurământul lor inițial, indiferent de preț, sau de suferința pe care acest jurământ o poate provoca.

Revista *Europa* continuă și pe mai departe să promoveze literatura și ideile ilustre ale marilor români în Serbia și totodată să facă cunoștință cu unele noi cercetări despre marele filosof și scriitor Emil Cioran.

*Lucrarea este realizată în cadrul proiectului *Jezici i kulture u vremenu i prostoru*, nr. proiect 178002, finanțat de Ministerul de Învățământ și Știință, Serbia.

Referințe bibliografice

Bogavac, Branka (2010). *Emil Cioran – Mi-a fost de-ajuns să hulesc și Universul și pe Dumnezeu*, în revista *Europa*, Novi Sad, p. 30-35

Cioran, E. (1991). *Amurgul gândurilor*. București: Humanitas.

Dan, Mariana (2011). *Centre and Periphery in Emil Cioran and Mircea Eliade's Works*, în revista *Europa*, nr. 7/2011, An IV, Novi Sad, p. 45-50.

Eliade, M. (1991). *Drumul spre centru*. In: *Drumul spre centru*. București: Editura Univers.

Vălcan, Ciprian (2010). *Câteva observații asupra operei franceze a lui Cioran*, în revista *Europa*, nr. 6/2010, An III, Novi Sad, p. 30-35

Vălcan, Ciprian (2013). *Cioran et les juifs*, în revista *Europa*, nr. 11/2013, An VI, Novi Sad, p. 18-21.

Vălcan, Ciprian (2013). *Cioran, un antidot al iluziilor. Ciprian Vălcan în dialog cu Liliana Herrera*, în revista *Europa*, nr. 11/2013, An VI, Novi Sad, p. 28-29.